

خاور میانه

از مجله انلنتیک - شماره سپتامبر ۱۹۵۵

ترجمه ع. م. عامری

در زیر نقرت روز افزون مرده خاورمیانه نسبت بمغربیان وجوش و خروشی که اکنون درین ناحیه وجود دارد واشتراکیان ازین حال بهره برداری میکنند حقیقتی وحشت آور پنهان است و آن کثرت جمعیت این منطقه است. در پایان جنگ جهانی نخستین، جمعیت قاهره ۶۰۰۰۰۰ تن بود اما امروز این شهر بصورت پایتختی دومیلیونی درآمده است. در ۱۹۱۸ بغداد نزدیک به ۲۰۰۰۰۰۰ نفر جمعیت داشت و اکنون ۶۵۰۰۰۰۰ نفر دارد. در ۱۹۱۸ جمعیت تهران به ۲۵۰۰۰۰۰ نفر میرسید اما امروز جمعیتش از یک میلیون تجاوز میکند.

این افزایش معتدبه دو علت عمده دارد. یکی این است که کشاورزان آسمان جل از دست ملاکان سنگین دل بشهرینه آورده اند و دیگر اینکه مغربیان مردم این نواحی را بوسائل جلو گیری از ناخوشیهای عمومی آشنا ساخته و از شدت مرگ و میر پیش گیری کرده اند.

برای یک تن غربی که بچشم اوضاع را ندیده بسیار دشوار است که بتواند حال فقر و فاقه اهالی این نواحی را در محله خویش مجسم کند. مثلاً در تهران با همه برده بوشی چنین تخمین زده شده است که از هر بیست تن همیشه یک تن بیکار است و در ماههای زمستان که کار زراعتی و بنائی رویتخفیف میگذارد از هر ده نفر یک نفر بیکار میگردد. غالب این افراد در محلههایی وسیع که خانههای کوچک آن حال سُمج دارند و بوی دود تریاک آنها را فرا گرفته است روزگار میگذرانند.

در بغداد هم حال بهمین منوال است و هزاران نفر جان میکنند تا لقمه نانی بکف آرند و در کلبههای گلین حومه شهر که هر بدو یاسه سالی دستخوش طغیان رود دجله میگردد زندگی کنند. این گروههای مفلوک شهرهای خاورمیانه چون همه مردمان فاقه زده، قادر بانقلاب متحد نیستند اما این قدرت زاینده اگر سر بطغیان بردارد و براهنمائی رهبران مجرب انقلابی اتحادیههای کارگری و دانشگاهها بجان صاحبان قدرت بیفتند نتیجه بس وحشتناک خواهد بود.

اتحادیههای کارگری

یس مانند کمی مردم خاورمیانه یکی از موانع بزرگ نفوذ مذهب اشتراکی در اتحادیههای کارگری بوده است. فعلاً سه کشور یعنی اسرائیل، لبنان و سوریه را میتوان گفت که اتحادیههای کارگری نسبتاً منظمی دارند. اتحادیههای سایر کشورهای این منطقه چندان قابل اعتناء نیستند. ۵۰۰۰۰۰۰ کارگر مصری تا ز کیها در صدد تشکیل اتحادیهای برآمد اما اتحادیه در چنگک دوات اسیر افتاد. در ترکیه دولت مانع آمده که هفتصد هزار یابک میلیون کارکش دور هم گرد آیند و اتحادیهای بسازند.

کارگران ناحیهای که بیش از همه مستعد تبلیغات اشتراکی هستند کارگران زمینهای نفت خیز اطراف خلیج فارس است. وضع آنان حالتی ضد و نقیض دارد. از یک طرف مزد کارگران بیشتر و خانههای آنان از همه کارگران دیگر خاورمیانه بهتر است. از طرف دیگر این گروه در مؤسسه صنعتی

کاره میکنند که بهره برداری بیگانگان از آن بعدی روشن است که محال است بتوان آنرا پنهان داشت .

دانشگاهها

هر گاه اوضاع آینده را در نظر بگیریم و به بینیم که در آن موقع حال خاورمیانه چه خواهد بود باین حقیقت مسلم بر میخوریم که دانشگاه برورشگاه مذهب اشتراکی است . این گفته در باره دانشگاه الازهر قاهره (اگرچه حکومت نظامیان ، اشتراکیان را فعلاً ساکت ساخته اند) ، دانشگاه تهران که در نتیجه تصفیه گروهی از دانش جویان و دوازده استاد رفیع مقام ایران طرد شدند صدق میکند (۱) .

در میان دانشجویان دانشکده امریکائی بیروت که غالباً سوری یا لبنانی هستند فعالتهای اشتراکی مشهود شده است . سال گذشته درماه مارس شاگردان ، یصرف بگمان اینکه امریکا کومک نظامی خواهد کرد و لبنان به پیمان دفاعی ترکیه و پاکستان ملحق خواهد شد فتنه ای بزرگ بپا کردند و در نتیجه یک تن کشته شد و ۳۵ تن خسته گشتند .

سادگی و لجن آمرا نه آئین اشتراکی بمذاق جوانان درس خوانده و روشن فکر که اعتقادشان نسبت بمذهب اسلام سستی گرفته و میکوشند که عقایدی روشن و محکم بجای آن بگذارند بس خوش آیند است . تبلیغات ضد مسلك رمق کشی و عاجز کشی یعنی استعماری اشتراکیان در جوانانی که در پی تحقیق علت بیچارگی و پریشانی مردم این ناحیه هستند و چندان سفر نکرده اند و دنیا ندیده اند تا دریابند که آنچه سرمایه داران غربی نسبت بمنافع آنان میکنند با آنچه که روسیه سویت نسبت بکشورهای دست نشانده میکند ، بسیار فرق دارد بس مؤثر افتاده است .

برای رفع این اضطرابات دنیای غرب چه تحفه ای آورده است ؟ اگر وعده بهبود وضع زندگی مادی میدهد که مارکس و لنین هم بجدت تمام همین وعده میدهند . آیا قول تشکیل حکومت پارلمانی اثر دارد ؟ این قولها بدل مردمی که از حزب بازی و مجلس زبون و سیاستبازان فاسد رشوه خوار و عوام فریبان معربد و انتخابات ساختگی خیری ندیده اند چنگک نمیزند . دل دانشجویانی را که مشتاق حقایق هستند نه مسائل مشکوک ، چون زیره کرمان بوعده خوش داشتن ، دردی دوا نمیکند . امروز در صحنه خاورمیانه هیچ گروهی بیش از جوانان دانشگاه از آتیه ای شوم بیش خبر نمیدهد .

بسا همه این تغییرات حقیقت امر اینک مذهب اشتراکی ، بعنوان یک نیروی سیاسی فعلاً در خاورمیانه رخنه نیافته است اما در برابر آن حقیقتی وحشت آور نیز وجود دارد و آن اینک ماسلك دائم در کار قوت گرفتن است . اجتماعات و تدابیری که درین راه بکار میروند در هر کشور فرق دارد .

سوریه و اردن

بهترین حزب اشتراکی خاورمیانه در سوریه است . عقیده عموم برین است که خالد بکدش ، رهبر حزب ، مهمترین رهبر اشتراکی این قسمت دنیا است . این فرزند ۴۳ ساله یسکی از روسای طائفه گرد که مبلغی است قادر و خطیبی است زبان آور و پر نشاط ، بدین درجه حیثیت و اعتبار رسیده که در سوریه بمقام وکالت رسیده و این نخستین اشتراکی است که در دنیای عرب بمجلس راه یافته است .

وجود حزب اشتراکی در سوریه قانوناً ممنوع است (بکدش و ۲۱ اشتراکی دیگر در انتخابات سپتامبر گذشته بعنوان حزب پنهانی اتحاد ملی نامزد وکالت شدند) ، اما در واقع این حزب در آن (۱) مابین ادعایا درباره این دموکراسه بکلی تکذیب می کنیم .

کشور آزاد است. حزب قوی اجتماعیون بنا به «البعث» رهبری کرده حوزاتی رفیب این حزب است و از ۱۴۴ و کیل ۱۷ تن ازین حزب بمقام وکالت رسیده اند.

در اردن، همسایه این کشور، در ۱۹۴۶ در همان وهه اول، تشکیل حزب اشتراکی ممنوع شد. در سال ۱۹۴۷ چند تن از سران حزب توقیف شدند و در قلمه‌ای که در دل بیابانی است و در تحت حفاظت یاسبانان انگلیسی مسلک مجبوسند. از آن زمان حزب پنهان مخصوصاً در میان ۷۰۰۰۰ آواره فلسطینی بشدت بکار تبلیغ مشغول است.

در تابستان گذشته به نیت اینکه انگلیسها و امریکاهای اصل چهار را از اردن براند حزب موفق گشت که دسته‌ای بنام گروه ملی فراهم آرد. در انتخابات پرزد و خورد گذشته که ۲۳ تن بقتل آمدند و اداره اطلاعات امریکا طعمه آتش گشت و هیچ نمانده بود که فزرت کلوب پاشا (۱) قسور شود این گروه توانست دو وکیل بمجلس عمان روانه دارد.

عراق

در سال ۱۹۴۷ حزب اشتراکی رسماً در عراق حرام شد. بیش از آنکه نوری سعید در تابستان گذشته بجد با حزب مبارزه بر خیزد در پناه عضویت حزب چپ دمکرات ملی که کاملاً بدان رخنه یافته بود هنوز نیروی قوی سیاسی محسوب میگشت. این حزب بصورت ظاهر حزبی بود آزاد بخواه و نزدیک ۵۰۰۰ تا ۶۰۰۰ عضو داشت. رئیس این حزب کامل الجادرجی از وزرای سابق اقتصاد و صاحب املاکی مختصر بود. از سال ۱۹۵۰ بعد کم کم معلوم شد که مرام حزب او با مرام حزب اشتراکی سوریه و شعارهای دستگاه تبلیقاتی تاشکنند چندان فرق ندارد.

در انتخابات ژوئن ۱۹۵۴ این حزب با حزب راست معروف به استقلال متحد و از ۱۳۵ وکیل یازده وکیل بمجلس بغداد فرستاد در صورتی که حزب مهم نوری سعید موسوم به اتحاد دستوری (۲) و شیوخ ملاک ۱۵ کرسی از دست دادند و اختیار کامل مجلس از دست آنان بدر رفت. در نتیجه نوری سعید همه احزاب را متجمل کرد و در سراسر کشور چون تازی در جستجوی شکار اشتراکی افتاد. در سپتامبر انتخابات قلابی صورت گرفت تا قدرت استبدادی نوری سعید را صحنه بگذارد.

ایران

در خاور میانه کشوری که هنوز پیش از همه احتمال رشد مذهب اشتراکی در آن می رود ایران است. پائیز گذشته که توطئه‌ای نظامی آفتابی شد نزدیک به ۸۰۰ صاحب منصب، یعنی قریب دهک صاحب منصبان نظامی، توقیف و ۴۶۰ نفر آنها بمحا که کشیده شدند. هیچ اداره‌ای و شعبه‌ای نبود که اشتراکیان بدان رخنه نیافته باشند. مبلغی که برای سران توطئه تهیه شده بود در چشم ایرانیان بس هنگفت می نمود. هر ماه هشت میلیون ریال که تقریباً برابر ۸۰۰۰۰ دلار باشد خرج میشد. در سیاه ایران حقوق یک سروان در ماه بزرگت به پنجاه دلار میرسد. (۳)

اشتراکیان، گویای برای سرنگون کردن حکومت زاهدی، نقشه‌های بلند بالا طرح کرده بودند و خیال داشتند که مصدق را از زندان بیرون بیاورند و اگر او از قبول ید نهاد آنان سر باز زد دکتر رادمنش دور افتاده، دبیر حزب توده، را از روسیه بازگردانند. خسرو روزبه گرداننده توطئه و سروان اخراجی سپاه ایران بچنگ نیفتاد و هنوز آزاد، اما پنهان است.

(۱) مشاوران انگلیسی امیر و فرمانده سیاه اردن. (۲) الاقلاب تنزل من السماء. (۳) نویسنده بی‌خبر بوده که اخیراً مبالغ هنگفت بحقوق نظامیان افزوده شده است. فقط سر معلمان بی کلاه مانده است.

این مرد هوشمند بلندی جوی توانا شاید خطرناکترین فرد اشتراکی ایران باشد. چندسال پیش روزنامه دبلی اکسپرس (۱) او را به «لنین ایران» ملقب ساخت. روزبه از خانواده‌ای شریف است که به‌رسته تویخانه وارد شد. چندی برنیامد که کتابهایی در فن خویش و کتابی در باب جنگ فرانسه در ۱۹۴۰ و دو کتاب در شرط‌نچ تألیف کرد. در سال ۱۹۴۷ که ارتقايش بدرجه سرگردی نزدیک میشد بجرم تألیف کتابی بنام «اطاعت کور کورانه» که مشحون به افکار چپ است در توقیف آمد و به یازده سال حبس محکوم گشت. از زندان فرار کرد و حکمی غیابی در باره اش صادر گشت و از آن زمان بی‌عده پنهان روزگار بسر میرد.

دولت فعلی حسین علاء سیاست خشن و بگیرو و بگذار زاهدی را ترك گفته است و چند تن از صاحبمنصبان که به آنها سوءظن میرفت اکنون مستخلص شده‌اند و بجای محیط رعب آور پائیز گذشته نرمی بمیان آمده است.

اما موضوع اصلی هنوز بحال سابق مانده است. پیشرفت مسلك اشتراکی در ایران حاصل ناخشنودی است که اعضای کم حقوق ادارات، روشنفکران آزرده از فساد دستگاه دولت و قدرت لایزال تاجران ثروتمند و اشراف ملاک دوراز آب و ملك خویش دارند. این گروه سرمایه‌دار در رشوه دادن بمحصلان مالیات بسیار ماهرند. تادرفع این آفات بجدهاتمام‌بعل نیاید بسیار بعید مینماید که بتوان ایران را از هرج و مرج و استبداد مسلك اشتراکی نجات داد مگر بزور سر نیزه و قلدری، حتی این عمل هم به اتحاد و یگانگی افراد سیاهی بستگی دارد.

بیطرفی عرب

در کشورهای اردن، عراق، ایران و مصر هر چند فشار و بگیر و بگذار به اشتراکیان ضربت کاری زده هنوز آنان را یکسره بی‌پانکرده است بلکه اخیراً بنام طرفداران صلح یا عناوین دیگر خوب موفق شده‌اند که مردم دنیا را بصد بیمانهای نظامی منظور دول غربی برانگیزند. یکی از جهات مخالفت کشورهای عرب نسبت به بیمان جدید ترکیه و عراق این است که از زمان فتنه ۱۹۴۶ بیهواری در آذربایجان، روسیه در خاورمیانه هیچ آشوبی در نقطه‌ای (مگر شاید در ترکیه) نیفتکند و زدو خوردی نظیر زدو خورد چکوسواک، کره، هندوچین برپا نساخته است. در سال ۱۹۴۸-۴۹ درین ناحیه فقط فلسطین گرفتار جنگ بود و هیچ عربی کومکهای مادی و معنوی را که امریکا به اسرائیل کرده از یاد نخواهد بود. بنظر عرب اصرار امریکا بمسلك ساختن آنان بصد روسیه حکم تیغ‌دادن بدست زنگی مست‌دارد.

اگر دنیای عرب امروز قویا بانظر غرب مخالفت میکند بیشتر ازین روی است که نیروی عظیم هوایی روسیه را بچشم می‌بیند. در اکتوبر ۱۹۵۱ که ترکیه به سازمان اتلنتیک شمالی پیوست قدرت بم‌افکن روسیه هنوز قوام نداشت. خطر روسیه منحصر به ۲۵۰ لشکر مقیم قفقاز بود. از آن زمان بعد اوضاع واحوال چندین تغییر یافته که هیچ پایگاهی در ترکیه یا کشوری دیگر در خاورمیانه وجود ندارد که روسیه نتواند باجدیدترین نوع بم‌افکن یا بوسیله بهای اتمی، که در تصرف دارد، نابود سازد. نمایش‌ها و پروازهای بی‌دری بم‌افکنهای روسیه بر بالای مسکو بدین نیت صورت میگردد که میل روزافزون بیطرفی رادرین کشورها تشدید کند. این حرکات در واقع اعلامی است صریح بدولت های خاورمیانه، و حتی اروپا که هر گاه با امریکا دل‌یکی کنند بیای خویش بگور میروند و بدست خود کشورشان را با خاک یکسان میسازند.